

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

**Ανάμεσα στη θρησκεία και στην Τέχνη
Ο μινωικός πολιτισμός στη Νέα Υόρκη
«Έντα Γκάμπλερ χωρίς τσιγκουνιές»
Αλλαγή ημερομηνίας για την «Ιταλία»
Αφιέρωμα στον Ίνγκμαρ Μπέργκμαν
Η οικονομική άνοξη της Κνωσού
σταυρόλεξο**

ΣΤΗΛΕΣ

**πρόσωπα & ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ
ατζέντα
music box**

Ο Οδυσσέας και η Ιθάκη δεσμώτες στον βράχο της Σάμης

Καινοτόμος η πρόταση που εκφράζουν βρετανοί πανεπιστημιακοί σε βιβλίο το οποίο παρουσιάζεται σήμερα

ΜΑΡΙΑΘΕΡΜΟΥ

Η Αρχαία Ιθάκη από το Ιόνιο Πέλαγος: ψευδοχρωματική εικόνα από το NASA World Wind των Ιονίων νήσων και της Δυτικής Ελλάδας, όπου φαίνονται τα παλιά τοπωνύμια - και του διαύλου του Στράβωνα (η εκτιμώμενη πορεία του στην ένθετη φωτογραφία)

Η προϊστορική Ιθάκη του Ομήρου και του πολυμήχανου Οδυσσέα δεν ήταν άλλη από ένα σημερινό τμήμα της σημερινής Κεφαλονιάς, την Παλλική. Ένας διαύλος χώριζε στην αρχαιότητα τα δύο τμήματα, ο οποίος ύστερα από ένα γεωλογικό γεγονός ενώθηκε με αυτήν. Στη θεωρία αυτή επιμένουν βρετανοί ερευνητές, καθηγητές των Πανεπιστημίων του Κέμπριτζ, του Εδιμβούργου και του Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για μια επιστημονική ομάδα που ερευνά τα ομηρικά κείμενα καταθέτοντας και μέσω ενός βιβλίου μια πρόταση

καινοτόμα, αφού προκαλεί αναστάτωση στη σημερινή γεωγραφία αλλά και την κοινωνία των Ιονίων νήσων. «Οδυσσέας λυόμενος» είναι ο τίτλος του βιβλίου των εκδόσεων «Πολύτροπον» (παρουσιάζεται σήμερα στο Μουσείο Μπενάκη) κατά το πρότυπο του αισχυλικού έργου. Μόνο που στην προκειμένη περίπτωση, όπως σημειώνει ο συγγραφέας του **Ρόμπερτ Μπίτλστοουν** στον πρόλογο, «ο Οδυσσέας και η πατρίδα του ήταν δεσμώτες στον βράχο της Σάμης της Κεφαλονιάς εξαιτίας των κατολισθήσεων που προκλήθηκαν από σεισμούς».

Μέγα και δυσεπίλυτο ζήτημα αποτελεί η ομηρική γεωγραφία, η ταυτοποίηση δηλαδή των ονοματοθεσιών που δίνει ο Όμηρος στην Ιλιάδα και στην Οδύσεια. Αρκετοί επιστήμονες έχουν ασχοληθεί με το θέμα ενώ οι αρχαιολογικές έρευνες έρχονται συχνά να επιβεβαιώσουν τις θεωρίες και άλλοτε όμως να τις διαταράξουν. Με αυτή τη θεωρία πάντως στην ομηρική εποχή η Ιθάκη ήταν το προαναφερθέν σημερινό τμήμα της Κεφαλονιάς ενώ το άλλο τμήμα της ήταν η Σάμη. Τέλος, η σημερινή Ιθάκη ήταν το Δουλίχιον.

Σταθερά πάντως για τη διατύπωση αυτής της θεωρίας είναι η προϋπόθεση ότι ο Όμηρος έλεγε την αλήθεια (παρ' ότι σημερινοί επιστήμονες πιστεύουν ότι οι γνώσεις του αναφορικά με τη Δυτική Ελλάδα δεν ήταν πλήρεις). Έτσι, όταν αναφέρει ότι από το νησιωτικό σύμπλεγμα του Ιονίου που αποτελούνταν από την Ιθάκη, τη Σάμη, το Δουλίχιον και τη Ζάκυνθο, «η Ιθάκη ήταν χαμηλή και απομακρυσμένη προς τη Δύση» αυτό σημαίνει κατά τους ερευνητές ότι η αναζήτησή της θα πρέπει όντως να γίνει πιο μακριά και προς τη Δύση. Και όχι, για παράδειγμα, βορειότερα προς τη Λευκάδα, όπως είχε πράξει τον 19ο αιώνα ο συνεργάτης του Σλήμαν, Βύχελμ Ντέρπφελντ.

«Νέες γεωλογικές έρευνες στην τοποθεσία της θαλάσσιας διόδου την οποία περιγράφω ως Δίαυλο του Στράβωνα μάς φέρουν μπροστά σε μια εναλλακτική τοποθεσία για την ομηρική Ιθάκη» σημειώνει ο κ. Μπίτλστοουν. Ο διάυλος υπήρξε, όπως πιστεύουν οι ερευνητές, και χώριζε τη χερσόνησο της Παλλικής από τη σημερινή Κεφαλονιά. «Η νέα αυτή τοποθεσία για την ομηρική Ιθάκη συμφωνεί με μεγάλη ακρίβεια με τις περιγραφές του νησιού στην Οδύσεια» συνεχίζει. Και προχωρεί ακόμη περισσότερο λέγοντας πως «συγκεκριμένες τοποθεσίες για τον κόλλο του Φόρκυνο, την Ασπερίδα, την πόλη της Ιθάκης, το Ανάκτορο του Οδυσσέα, τον Λόφο του Ερμή, τον Βράχο του Κόρακα, το αγρόκτημα του Λαέρτη και άλλες τοποθεσίες στην Ιθάκη έχουν ταυτοποιηθεί». Οι θεωρίες όμως χρήζουν αποδείξεων, τις οποίες ανέλαβαν να φέρουν ο καθηγητής **Τζον Αντερχίλ** του Ινστιτούτου Γκραντ της Σχολής Στρωματογραφίας του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου και ειδικός στη γεωλογία της Κεφαλονιάς, ο οποίος ασχολήθηκε με την επίλυση του ανίγματος για τον δίαυλο του Στράβωνα, ο οποίος πλέον δεν υφίσταται. Ενώ ο **Τζέιμς Νταγκλ**, καθηγητής Ελληνικών και Λατινικών στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ, ασχολήθηκε με τη μετάφραση από τα αρχαία ελληνικά των κρίσιμων για την έρευνα αποσπασμάτων των ομηρικών επών. Προς αρωγήν τους ήρθαν επίσης ο **Αντονι Σνόουντγκρας**, επίτιμος καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας του Κέμπριτζ, ο **Τσαρντ Φαν Αντελ**, επίτιμος του Κέμπριτζ, το Ελληνικό Γεωλογικό Ινστιτούτο και άλλοι.